

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w Ekspedycji.

Drukem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Bruksela, 11. Lutego. — Wedle londyńskiej korespondencji w *Independance* zamieszczonej, rząd angielski postanowił wspierać konstytucyjną monarchią w Meksyku z arcyksięciem Maksymilianem jako królem. Sądzą, że ta kombinacja stanie się prawdopodobniejszą, jeżeli Austria kosztem Turcyi otrzyma powiększenie swego terytorium.

Bruksela, 12. Lutego. — *Independance* pisze: Książę Napoleon wynurzył żądanie, aby w projekcie do adresu senatu zamieszczono ustęp zawierający naganę lub ubolewanie, iż papież wzbraniał się usłuchać propozycji Francyi. Ponieważ Troplong temu się oparł, przeto wniesie poprawkę w tej mierze na posiedzeniu publicznem senatu.

Raguza, 12. Lutego. — Wedle doniesień z Trebiny z d. 10. b. m., wojewoda Grachowa Dakowich oderwał się z pod władztwa czarnogórskiego i połączył się z powstańcami, których liczbę podają na 5000. Pod Cestani przyszło do dwóch spotkań, w których 50 Turków częścią poległo częścią rannych zostało. Wysłano znaczne wojsko tureckie przeciw Czarnogórcom, z których 3000 stoi pod Czarnicą skocką. Napaść czarnogórską na Kłobuck odparli Turcy.

Wiedeń, 12. Lutego. — Na posiedzeniu izby niższej odrzuciono wczoraj nowellę do kodeksu karnego, aby każdą napaść ua honor rady państwa, sejmików, władz, armii, członków rady państwa i sejmików, publicznych urzędników, wojskowych, duchownych, świadków i znawców ze względu na ich świadectwa, pociągano z urzędu do odpowiedzialności, chociaż minister Schmerling oświadczył, że na przypadek odrzucenia nie może wnieść o sankcyę cesarską co do praw karnych prasowych i postępowania w sprawach prasowych.

Londyn, 12. Lutego. — Parowce „Bawaria“ i „North American“ przybiły z Nowego Jorku z wiadomościami z 1. Lutego. Wedle pogłoski miał się minister marynarki podać do dymisyi. Flota unijna zdobyła wyspę Wilmington i odcięła tem samem komunikacyę między warownią Pułaskiego a Savannah. Jenerał Beauregard ruszył w 15,000 do Kentuky.

Paryż, w czwartek 13. Lutego. — *Monitor* ogłasza prawo względem konwersyi rent. Obligacyj konwersya ma nastąpić, gdy zupełnie będą zapłacone.

— Z Rzymu donoszą pod dniem 11. Lutego, że wiadomość, jakoby papież wydał do arcybiskupa poznańskiego i gnieźnieńskiego breve przeciw ruchowi polskiemu, jest niedokładną, i że oświadczenie prałata Białobrzeskiego podane przez dzienniki jest sfałszowane. (Wiadomość więc odebrana w Rzymie potwierdza opinią powszechną w Polsce, co do pisma ks. Białobrzeskiego niby w sądzie wojennym rosyjskim przez niego złożonego. Przyp. red. gaz. W. Ks. Pozn.)

Berlin, 13. Lutego. — Najj. Pan raczył nadać landratowi Negelejnowi w Labiau tytuł tajnego radcy rejencyjnego.

Berlin, 12. Lutego. — Powszechna gazeta berlińska pisze o układach toczących się między frakcyami liberalnemi co do sprawy niemieckiej, co następuje: frakcja Grabowa trzyma się starego projektu (Gagera i Radowitza, to jest: 1) stara się utrzymać stosunek dotychczasowy związkowy z Austryą 2) a wśród rozszerzonego, ściślejszy związek; przewód wojskowy, handlowopolityczny i dyplomatyczny pod kierunkiem Prus; zresztą niepodległość innych państw niemieckich, spólną reprezentacyą ludową do spraw ogólnych. Wniosek frakcyi Schulzego (wybieramy to nazwisko, bo innego nieznamy: są bowiem dwie frakcyje po-

stępowe) różni się znacznie od pierwszego. Zasada się na nieprzedawnionych prawach narodu niemieckiego do jedności, odnosi się do konstytucyi rzeszy z r. 1849 i niewspomina wcale o związku ściślejszym. Mogłoby to wzbudzić podejrzenie, że chce nadać swoim dążnościom koloryt wielkoniemiecki, z zaćmieniem dążności przeciwniej. Tymczasem po bliższem rozpatrzeniu się w tych zasadach, rzecz sama nie tak źle się przedstawia. Przekonano się, że wielu z przywódców stronnictwa postępowego zarazem było naczelnikami towarzystwa narodowego, że to towarzystwo z względów dyplomatycznych na Niemcy południowe trzymało się polityki, nadającej pozór dążenia do zjednoczenia całych Niemiec, gdyż przecie wszyscy wiedzą, a najlepiej jego przeciwnicy, że właściwie odstępuje od tej myśli powszechnoniemieckiej. W rzeczy samej na dalszych konferencyach nastąpiło zadziwiające zbliżenie. Dep. Stavenhagen zaproponował przyjęcie upodobanych zwrotów: praw nieprzedawnionych ze strony postępców, a ściślejszego związku ze strony konstytucyjnych. Obaj dep. ze stronnictwa postępowego (Schulze i Twesten) oświadczyli, że nie mogą wprawdzie przyjąć zobowiązania, ale osobiście uważali propozycyę za możebną i gdyby ją frakcja Grabowa przyjęła, natenczas samiby ją polecili swemu stronnictwu. Frakcja Grabowa przez pełnomocników swoich Simsona i Bürgersa zawiadomiona o położeniu tem rzeczy, nie znalazła w poprawce Stavenhagena wyrazu swego przekonania. Uważała ją za bardzo nielogiczną, bo gruntującą na nieprzedawnionem prawie całego ludu niemieckiego, na jedności państwa, zobowiązanie Prus, do połączenia części tego ludu. Tymczasem mając na uwadze, że logika nie jest najsilniejszą stroną podobnych kompromisów, że mniej chodzi o uzasadnienie jak o wypadek, że pomysł ściślejszego związku państw ważniejszym jest aniżeli uprzejmości praw nieprzedawnionych, postanowiła przyjąć jednogłośnie wniosek. O uchwale została komisya zawiadomiona. Ku powszechnemu zadziwieniu postanowiło stronnictwo postępowe nie przyjmować bezwarunkowo wniosku, ale zmieniony przedłożyć innym frakcyom do prostego przyjęcia lub odrzucenia. To stało się w sobotę. W zmienionym wniosku przez stronnictwo postępowe powiedziano, że korona pruska jest powołaną do ziszczenia nieprzedawnionych praw narodu, do przewodniczenia wojsku bez ujmy i t. d.; natomiast w powodach przytoczono, że naprzód zając się należy ściślejszym związkiem.

— Książę koburgski przed swym wyjazdem na wschód był tu na pożegnaniu u Najj. Państwa, a stanął w pomieszkaniu następcy tronu.

— Jenerał porucznik Bonin ciężko zapadł na zdrowiu.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 10. Lutego. — Kuryer warszawski pisze z Jasnej Góry w Częstochowie: Najdostojniejszy Jks. Szczesny Feliński, arcybiskup metropolita warszawski, przybył pociągiem zwyczajnym w dniu 8. b. m. o godz. 9½ z rana na Jasną Górę i tamże po odbyciu spowiedzi ś., celebrował mszą świętą, w asystencji miejscowych zakonników, przed łaskami słynącym obrazem Najś. Maryi Panny.

— Wczoraj około godziny 11. wieczorem, najdostojniejszy arcypasterz Jks. Szczesny Feliński przybył pociągiem kolei żelaznej warszawsko wiedeńskiej do Warszawy i zajął mieszkanie w pałacu arcybiskupów przy ulicy Miodowej. Za przybyciem na stacyę kolei żelaznej w Warszawie, najdostojniejszy arcypasterz przyjmowany był przez znakomite osoby wojskowe i tutejsze duchowieństwo, które również miało szczęście spotykać swego arcypasterza w pałacu przy ulicy Miodowej, gdzie zajął mieszkanie. Z Jego Ekscelencyą najdostojniejszym arcypasterzem przybył do Warszawy J.W. Jks. biskup Plater i kapelan Jks. Rakowski.

— W tych dniach wydane zostało zdanie sprawy dyrekcji ubezpieczeń za rok 1860; według którego okazuje się że ubezpieczenie we wszystkich instytucjach z końcem roku 1860 wynosiło sumę rsr. 316,535,838 kop. 16 i wzrosło w ciągu roku 1860 w porównaniu z rokiem poprzedzającym o sumę rs. 16,551,608; że w roku upłynionym rozpisane we wszystkich instytucjach składki na zaspokojenie reszty należności, za straty w latach poprzednich wynikłe, oraz na zebranie funduszu do pokrycia strat w roku 1860 spodziewanych, wynosiły rs. 1,137,062 kop. 4¾; że straty tak z roku 1860 jak i z lat poprzednich pochodzące a w r. 1860 rozpoznane i rozpoznania oczekujące, oraz kosza administracyjne, wynosiły około rs. 1,260,000 mniej niż w roku poprzedzającym o rs. 53,000; że poniesione straty w r. 1860 czyniły sumę około rs. 722,000 a w poró-

wnaniu z rokiem poprzedzającym uczyniły mniej o rs. 32,000; że wypadków strat we wszystkich instytucjach było w roku upłynionym 1744 mniej niż w roku poprzedzającym o 122; że wypłacono w ciągu upłynionego roku dotkniętym wypadkami rs. 1,008,670 k. 27 $\frac{1}{4}$; mniej niż w roku poprzedzającym o rs. 167,738 k. 85; że kapitał gotowy przez dyrekcyą posiadany, po odrzuceniu zobowiązań wszystkie instytucje ciężących, wynosi sumę rs. 218,935 k. 37 $\frac{1}{4}$; oprócz tego pozostają jeszcze do odzyskania: a) składki i należności za rok 1860 wyłącznie przypadające w sumie rs. 245,154 k. 21 $\frac{1}{4}$, b) także składki raty drugiej 1860 r. w instytucji ubezpieczenia nieruchomości, w miesiącu Kwietniu 1861 roku pobrać się mające rs. 224,148 k. 38 $\frac{1}{4}$, c) zaliczenia udzielone instytucji ubezpieczenia bydła od zarazy w roku 1861 przez rozpisanie składek odzyskać się mające w sumie rs. 122,112 k. 99 $\frac{1}{4}$; że kapitał uczestników głównej kasy oszczędności w mieście stołecznym Warszawie i 15tu kasach prowincjonalnych, (z których jedna przybyła w roku upłynionym), wyśi sumę rs. 1,031,061 k. 33 $\frac{1}{4}$ i wzrósł w ciągu roku 1860 o sumę rs. 154,801 k. 20 $\frac{1}{4}$; że uczestnikom kas oszczędności w 9264 szczegółowych wypłatach zwrócono rs. 412,182 k. 12 $\frac{1}{4}$, a zatem więcej niż w r. 1859 o rs. 46,310 k. 42 $\frac{1}{4}$; że głównem usiłowaniem dyrekcyi ubezpieczeń było, przyspieszać ile możności przyznania i wypłatę wynagrodzeń szkód, jakoż cel ten o tyle został osiągnięty że na 1744 wypadków losowych w r. 1860 nastąpionych, dyrekcyja rozpoznała 2482 śledztw tych wypadków w r. 1860 i w latach poprzednich mających miejsce, to jest rozpoznała więcej 738 jak w r. 1860 przybyło i oprócz tego przywróciła 189 wynagrodzeń już prekludowanych, z powodu nie zgłoszenia się w swoim czasie poszkodowanych i rozpoznała dowodów odbudowania tyśiąc dwieście dziewięćdziesiąt cztery.

Rosya.

Petersburg, 1. Lutego. — W wykonaniu przepisów usankcjonowanych przez najj. cesarza na dniu 29. Lipca 1860 r. pozwolenia na pobyt i podróżowanie wewnątrz Rosyi, udzielane są poddanym cudzoziemskim na rok jeden. W skutku tego biuro do spraw cudzoziemców znajdujące się przy kancelaryi wojennego generała gubernatora petersburskiego, podaje do wiadomości powszechnej, że bilety obejmujące takowe pozwolenie, mają być odnawiane po upływie czasu wyżej wskazanego, w sam termin ich wydania, a w razie przeciwnym winni pociągnięci zostaną do kary pieniężnej, prawem ustanowionej za każdy dzień zwłoki.

— Szlachta moskiewska zebrana na zgromadzenie gubernialne, napisała adres, którego treść mamy przed sobą. W adresie tym pomieszczone są widocznie wyobrażenia wsteczne i postępowe, sprawiedliwe i niesłuszne, liberalne i junkierskie; z ogółu jednak wieje z adresu duch nieukontentowania i żądanie większego udziału w rządzie tak dla siebie jak nawet dla klas innych. W piśmie tem mówi szlachta moskiewska: Rząd zgromadzeniom szlacheckim przedstawił pytanie względem banków kredytowych ziemskich; lecz rząd zabrawszy szlachcie część własności uczynił przez to samo niepewną drugą część tejże własności; żąda przeto szlachta, aby naprzód zgromadziła się komisya złożona z deputowanych ze wszystkich zgromadzeń szlacheckich, któraby się naradziła nad środkami mogącymi szlachcie zabezpieczyć bezsprzeczne posiadanie jej własności. Wówczas dopiero własność ta ustalona, będzie mogła zyskać kredyt. Dalej adres wskazuje zasady zarządu rosyjskiego i urzędników, i przedstawia, że wady zarządu wtenczas usunięte zostaną, jeżeli ważniejsze funkcje sprawować będą urzędnicy z wyborów pochodzący. Dalej uważa się słusznie na przewlekłe postępowanie rządu w sprawie włościańskiej. Kończy żądaniem, aby także deputowani stanów miejskiego i wiejskiego ze wszystkich części kraju należeli do owej komisyi. Słowem, adres pod skromnem nazwiskiem komisyi, żąda bardzo słusznie sejmu, któryby o rozwiązaniu ważnej sprawy włościańskiej, kredytowej i innych obradował, i w ten sposób ważne te sprawy z udziałem całego narodu załatwił. Adres przedstawia, aby ta komisya zebrała się w Moskwie. Mniemamy, iż wkrótce otrzymamy ośnowę tego adresu, a wtenczas podając ją, łatwiej nam będzie dążność jego ocenić.

W Finlandyi komisya zwołana z deputowanych z różnych stanów, ukazem już przed kilku miesiącami ogłoszonym, a mającą roztrząsać wyznaczone jej pytania przez rząd, który pragnie jak najściślej ją w tym zakresie ograniczyć, rozpoczęła 22. Stycznia swoje posiedzenia. Zaraz na pierwszym posiedzeniu postanowiła, aby takowe były publicznemi; lecz gdy sala wyznaczona do obrad, jest bardzo mała, przeto zawezwano tymczasem przynajmniej reprezentantów i sprawozdawców dziennikarstwa, aby posiedzeniom przytomni byli. Podaliśmy już dawniej czytelnikom naszym pytania przedłożone do rozbioru tejże komisyi, która ma poprzedzać zwołanie stanów finlandzkich. Członkowie komisyi ze stanu rycerskiego i miejskiego oraz z duchowieństwa, używają w rozprawach języka szwedzkiego, a reprezentanci ze stanu włościańskiego języka fińskiego.

Francya.

Paryż, 10. Lutego. — Piszą z Paryża do National Ztg: Rządy francuski i austriacki oddawna były zawiadomione, że się zanoszą we Włoszech na nowe ruchy i że się one rozpoczną od manifestacji po głównych miastach włoskich, wymierzonych naprzeciw papieżowi. Dodać winienem iż podejrzenie padło za to na rząd turyński, który jakkolwiek nie może się ruszyć bez pozwolenia Francyi, jednakowoż manifestacyami chce jej imponować. Tak korzystano z powrotu Benedettego z Korsyki, do uczynienia przedstawień gabinetowi turyńskiemu. Sądzę, że nawet się posunęło do groźby. Tu w Paryżu zapewniono nuncjusza Chigi, że papież nie ma się czego obawiać. W Turynie doradzali posłowie angielski i pruski zgodę. Podobno Ricasoli zaniechał w skutek tego przywołania Mazziniego z wygnania, a król miał przyjąć środki przeciw komitetowi Provedimento. Garibaldi nawet ma zjechać do miasta, będącego głównym siedliskiem ukrytych komitetów, aby roboty ich powściągnąć. Tymczasem hasła wydanego nie można było wstrzymać czego do-

wodzą ruchy i manifestacje we Florencyi, Genuy i innych miastach. Municypalności wdały się tymczasem za wskazówką rządu w kompromisy i rozpisują adresa o Rzym na stolicę włoską, na które ruchliwsi się mają podpisywać, zamiast brać udział w manifestacjach bardzo niebezpiecznych, bo bardziej rozpalających i przemawiających ad oculos ludu. Zresztą stan ten rzeczy długo potrwać nie może. Któż zresztą odgadnie czy Garibaldi górą gani a dołem pieprzy.

— Monachijska korespondencya w Monitorze zamieszczona po prostu mówi, że przez Prusy pozawierane i zawrzcę się mająse konwencye wojskowe burzą porządek związkowy i odwołuje się na powagę kaselskiej gazety. Agentura kontynentalna telegraficzna w Paryżu utworzona zamienia noty dyplomatyczne oddane przez państwa średnie i Austryę w Berlinie na sprzymierze zaczepne i odporne przeciw Prusom.

(Kor. Cz.) Wynalazek telegrafu elektrycznego dostarcza zlej wierze środków niepospolitego wpływu. Nim społeczność dobrze obezna się ze znaczeniem tej nowej drogi informacji upływie jeszcze dużo czasu. Zdrowe pojęcia o nowościach nie tak łatwo wchodzi w zakres wiedzy ogólnej.

Bazylijski wszelkiego stopnia i pozycyi korzystają tymczasem praktykując na wielką skalę propagandę potwarzy. »Potwarzy, potwarzy nie to nie szkodzi zawsze coś z potwarzy zostanie.«

W upłynionym roku opinia publiczna zachodu bywała często podchwytyną telegrafem zrecznie od granicy polskiej tajemną ręką kierowanym. Prowincye pod panowaniem moskiewskim zostające, szczególnie na wewnątrz zamknięte, nie mogły tylko późno przesyłać objaśnienia. Tymczasem telegraf, jak powiadam od granicy polskiej lub z Berlina przemawiający, głosił najbezzwzględniejsze kłamstwa, nawet często absurda. Bałamucenie opinii jest tego powodem, łatwowierność środkiem. Bo zawsze podobne doniesienia mogą być urzędownie zaprzeczone. Zawsze jest zostawiona sposobność wyrzeczenia się rodzicielstwa.

Publiczność zachodnia nie może jeszcze dotąd rozpatrzeć się w nowym stanowisku telegrafii. Przyzwyczajona od lat tylu uważać doniesienia telegraficzne za rządowe, bo rzeczywiście niemi bywały dopóty, dopóki telegraf był li tylko na usługi władzy, publiczność wierzy jeszcze telegrafowi i nie pamięta, że został własnością publiczną.

Zapewne że można przeszkodzić złemu prostując fałszy, ale nie można już tą samą drogą którą doszły do wiadomości. Trzeba odwoływać się do druku dla zbijania depezy. Otóż wielu, wszyscy nawet czytają depeze a mniejsza daleko liczba czyta sprostowania. Dla leniwych (a liczba takowych zwiększa się) depeze telegraficzne są wygodnym choć lichym i błędnym zapasem wiedzy. Dla tej nawet liczby czytelników, która kolumny dziennika przebiega, wrażenie sprawione doniesieniem zwięzłem i raptownem zostawia zawsze ślady nawet po wyświeceniu istoty rzeczy. Takie to są trudności, takie przeszkody, które zła wiara mnoży celem przeszkodzenia wstąpieniu na jej prąd. Osadziłem za stosowne donieść to rodakom. Bo nieszcześliwi bywają często niesprawiedliwymi i przypisują często niezastużonym powodom złołę w środkach mogących przynieść im ulgę. Kłamliwe korespondencye Norda i Independance belge zupełnie sprzeczne z historią ich rozumowania nie wielki wpływ wywierają na opinię publiczną. Nord traci codzień czytelników poznających w nim pod maską liberalną przebranego muzyka, a Independance belge tyle razy wystawiła się na przeczenie, że coraz to więcej postępuje na szczeblach hierarchii plotkarstwa europejskiego. Wkrótce będę miał zaszczyt przedstawić czytelnikom polskim obraz dziennikarstwa francuskiego, ażeby się przekonali, że nie masa ogłoszeń ale ich wybór, nie papier drukowany ale przeszłość i znaczenie pisma stanowią wartość publikacji. Dwa słowa w Journal des Débats więcej warte niż dwie kolumny choćby z talentem zapełnione w dzienniku nieustalonym. Artykuł Revue des deux Mondes ma większe znaczenie niż broszura najgłośniejsza itd.

Na ten raz czuję potrzebę oświadczenia ziomkom, iż kto może ten wielce prawdzie usłuży, telegraf telegrafem zbijając. Kto ma świętą sprawę ten się kłamstwem posługiwać nie powinien. Temu nawet przesady unikać wypada. Ale najświętsza sprawa winna zbijać kłamców i kłamliwych oskarżycieli.

Jest uorganizowana służba fałszu. Oficyną tej służby jest »Agencya Havas.« Reklamującym w biurze odpowiadają: »Naszemu obowiązkiem ogłaszać a nie sprawdzać.« Depesze noszą zawsze tytuł: »Z nad granicy polskiej« lub »z Berlina.« Nie są urzędowe, nie wiadomo kto je przesyła. Monitor nigdy ich nie powtarza; inne dzienniki mniej są skrupulatne. Wczoraj na przykład wszystkie prawie dzienniki umieściły depezę donoszącą, że »rząd rosyjski ogłosił tekst deklaracji księcia Białobrzskiego, w której administrator dycezyi warszawskiej oświadcza, iż dla tego zamknąć kazał kościoły, ażeby je ochronić od profanacyi przez wykonywanie zakazanych śpiewów.«

Zostawiam bliższemu świadkom ocenienie stopnia wiarogodności podobnego ogłoszenia. Jest ono wprost przeciwne samemu zeznaniu Dziennika Powszechnego warszawskiego, który powiada, że był rozlew krwi w dwóch świątyniach pańskich. Byłoby ubliżeniem męczeńskiej godności najczciodszej kapłana, gdyby nikczemna bezimienna potwarz mogła kiedy dosięgnąć tak wysokiej sfery. Pomimo płaskiego pochodzenia i nikczemnej natury doniesienie zrobiło złe wrażenie i trzeba będzie starannych usiłowań, ażeby go na dobro rzeczy obrócić przez zawstydenie potwarców.

W izbach, to jest w Ciele prawodawczem uwaga zupełnie konwersją renty zajęta. Jest to operacya, która przejdzie ale nie bez trudności i zajmie cały rok czasu. Stronnicy pokoju budują na tej okoliczności nadzieję a raczej dowody przemawiające za ich zdaniem. Czy tylko okoliczności silniejsze niż wola ludzka, nie popsują ułożonych pokojowych planów. Zapewne że cesarz nie chce wojny a Francya jej niepotrzebuje, ale nie pochodzi to z trudności finansowych lub wycieńczenia skarbu.

Pomimo głośnych i zbyt głośnych narzekan na ogrom długu nieu-

stalonego (*dette flottante*). Pomimo szczerých i nadto szczerých wyznań władzy w przedmiocie wydatków, ja bynajmniej w kłopoty finansowe Francji nie wierzę i wiara moja tak tłumaczy:

1) Nigdy ani prywatny człowiek ani żaden rząd naprzód żadnych kłopotów majątkowych nie ogłasza, przeciwnie jako może tai je.

2) Prawdą jest, że cyfra długu nieustalonego o bardzo mało przewyższa cyfrę podobnego długu, za panowania Ludwika Filipa, co dowodzi, że owe nadużycia kredytów nadzwyczajnych nie były tak krzyżujące, ażeby aż radykalnych wymagały lekarstw. Przybyło Francji parę milionów długu, jako kapitału nigdy nie wypłacalnego, dopóki tylko rząd zechce, i od którego tylko rocznie 100 milionów procentów skarb obowiązuje wypłacać, ale przybyło też dochodów, które z nadatków pokryją ciężar, w końcu chwala narodową znaczeniem na zewnątrz i rozszerzeniem granic sowiec zrównoważony.

3) Rząd którego musi urządzić służbę policyjną, i mnożyć na wszystkich punktach kraju biura subskrypcyjne i tak tylko żąda pożyczki, boby się kapitaliści udusili spiesząc z groszem oszczędzonym, rząd taki nie może mieć i nie ma turbacji finansowych.

Musi być inny powód skruchy i wyrzeczenia się do pewnego stopnia inicjatywy skarbowej. Przyszłość może nieodległa przyszłość wykryje nam zapewne, że to co zdaje się być gospodarczą przezornością okaże się być czemś więcej.

Monitor zaprzeczył doniesieniu jednego dziennika zagranicznego, jakoby hr. Walewski miał w jednym z biur senatu uczynić imieniem cesarza oświadczenie względem kwestji włoskiej. Zaprzeczenie jest kategoryczne. Nie znane mi są wyrazy twierdzenia. Zapewne nie tak uczynione w ogólnych wyrazach, ale domysleć się łatwo, że skoro hr. Walewski głos miał, zabierać go nie mógł tylko na przekór unii Włoch. Wszystko to więc jest bajką i rzeczy stoją jak stały, tylko cierpkość coraz to wyrazistsza organów ultramontanizmu dowodzi, że zbliżamy się do początku końca. Jeżeli papież zgromadzi rzeczywiście biskupów katolickich w Rzymie jak cyrkularz opiewa, to być bardzo może że generał Goyon z Civita Vecchia obserwować będzie consilium ekumeniczne. Bo innego tytułu nie można dać zebraniu, jeżeli takowe nastąpi o czem wątpię. — Dokumenta ogłoszone przez rząd francuski wprawiły w radość Włochów, ale niepodobały się w Rzymie. Meksyk zawsze zajmuje uwagę publiczną. Rozprawiają i układają przyszłość kraju, którego interwencji niechce, a formy rządu dotąd nie pojmował. I w tym punkcie domysłność publiczna chce trafić na ślady zakulisowanych kombinacji.

Najdawniejszy i najstarszy wiekiem akademik uczony Biot umarł onegdaj. Jeszcze jedno krzesło wakujące, do którego się pewnie kilkunastu zgłosi kandydatów. Od dwóch wieków akademii jest przedmiotem krytyk i często ironii, a nie przestaje być zarazem celem ambicji tych, którzy największą mogą mieć nadzieję dostania się do niej.

Jutro w kaplicy rumuńskiej przy ulicy Racine, wielkie Te Deum na podziękowanie Bogu za unię Księstw Nadnaddunajskich.

Włochy.

Rzym, 31. Stycznia. — Obiecałem wam w przeszłym moim liście kilka bibliograficznych szczegółów o przyszłym petersburskim, czyli właściwie mówiąc polskim nuncjuszu, którego nominacja wtedy dopiero zostanie ogłoszona, kiedy rząd moskiewski przystanie stanowczo na warunki nuncjatury na kongregacji kardynałów uchwalone, a w części z samago początku wypowiedziane przez papieża. Ks. Franchi jest rodowitym Rzymianinem. Urodził się w dość skromnym stanie i z niezamożnej wcale rodziny w r. 1819; ojciec jego był notaryuszem, a brat dotychczas temu zawadowi się poświęca. Odbił nauki w seminarjum rzymskiem zwanem powszechnie l'Apollinare, gdzie niepospolite od samego wstąpienia okazywał zdolności; oddał się całkiem zrazu nauce prawa, zamierzając w stanie duchownym nawet nie porzucić specjalności przez rodzinę swą piastowanej; ale wypadek zdarzony, kiedy wyższe kursa kończył zmienił nagle postanowienie młodego seminarzysty. Owcześnie sekretarz stanu, kardynał Lambruschini przybył podczas wakacji do willi la Pariola, gdzie uczniowie seminarjum rzymskiego przepędzili Październik, ten miesiąc wypoczynku, lubych czasów i zabaw na całym półwyspie a mianowicie w dawnym Cezarów grodzie. Stary purpurat wdał się w poufale rozmowy z alumnami, a młody Franchi zwrócił na osobliwy sposób uwagę jego na siebie, szczególnie gdy mu wykladał ciemniejsze niektóre ustępy z prawników i pisarzy rzymskich z klasycznym i starożytnym całkiem zajęciem. Uczeń znał wybornie prawa i ustawy ludu króla który był jego ludem; umiał odnaleźć pod ich martwą skorupą wiecznie żywy prąd jego geniuszu, wysledzić kręty i tajemniczy pochod ducha rzymskiego przez prawodawcze manowce ku szczytom wielkości; miał wewnętrzne poczucie takowej i jakoby puls jej koleł w sobie. Kardynał Lambruschini z bystrością poglądu, która go cechowała, rzekł doń: »Jesteś doskonałym prawnikiem i historykiem, ale będziesz lepszym jeszcze nuncyuszem; urodziłeś się na dyplomata, i chcę ażebyś się odtąd dyplomacyi poświęcił.« W kilka dni potem seminarzysta otrzymał patent na urzędnika kongregacji spraw duchownych nadzwyczajnych. Piastował tę posadę lat kilka z wielkiem zadowoleniem sekretarza stanu i niepoślednią sławą wiedzy i zdatości; jednocześnie otrzymał kapłańskie święcenie i dołączył znaczne u światła rozumienie o swoim nabożeństwie i przykładności do umysłowych przymiotów, jakie mu powszechnie przyznano. Za nuncjatury ks. Brunelli, późniejszego kardynała w Madrycie, ks. Simeoni, ówczesny audytor, niebezpiecznie zachorował na kość pacierzową i znękany cierpieniem, zniewolony był wrócić do Włoch, gdzie wkrótce dokonał żywota. Nuncyusz, który znał oddawna ks. Franchi, pospieszył go wezwać na audytora. Na nowym urzędzie swoim ten ostatni dowiódł wielokrotnie biegłości w sprawach, równie jak gorliwości o dobro kościoła: jemu to stolica apostolska zawdzięcza konkordat z Hiszpanią będący wyłącznie jego dziełem. Gdy ks. Brunelli odwołany został do Rzymu dla otrzymania kardynał-

skiego kapelusza. Ks. Franchi *interim* sprawował aż do przybycia ks. Barili poczem, z kolei odwołano go z urzędu na nowe i wyższe dostojenstwa. Jakoż mianowany wkrótce został przez Piusa IX. biskupem tessałoniczkiem *in partibus* i nuncyuszem apostolskim przy tokańskim dworze na miejscu zmarłego ks. Massoni. Bawił w Florencji aż do upadku lotaryńskiej dynastji; skoro zaś wielkoksiążęca rodzina schroniła się do Niemiec, wrócił do Rzymu, gdzie otrzymał od ojca św. urząd sekretarza kongregacji spraw duchownych nadzwyczajnych, który piastuje dotąd. Ks. Franchi jest wielkim przyjacielem ks. Mieczysława Ledóchowskiego i był jedynym z trzech biskupów, którzy go wyświęcali. Pelen gruntownych wiedzy i szlachetnych uczuć świadczył on zawsze największą przychylną Polakom i Polsce i przejęty jest najwyższemi współczuciem dla naszej sprawy. Ojciec święty, który zbadał zamysły petersburskiego gabinetu i nie jest bynajmniej onych igraszką, ojciec św., który zawołał niedawno mówiąc o nuncjaturze: »Chcę mnie użyć za zbira!« wiedział dobrze jakiego człowieka Polsce dziś potrzeba, i przeto wnet zwrócił oczy na ks. Franchi: w tem wybór papieża okazał się całkiem zgodnym z głosem publicznym, który obwoływał jednomyślnie arcybiskupa tessałoniczkiego najzdolniejszym do poselstwa, co oprócz biegłości i rozróżności dyplomaty wymaga koniecznie namaszczenia apostoła i poświęcenia się misjonarza.

Nominacja ta urzędownie ogłoszona nie będzie dopóki Rosya nie przyjmie warunków nuncjatury. Podczas gdy dzienniki włoskie sprawy papieskiej broniące szumnie piszą o »wielkiem zwycięstwie stolicy apostolskiej«; podczas gdy Armonia obwieszcza »iż cesarz rosyjski pomimo swych ogromnych zastępów słabym się czuje i prosi Piusa IX. go bezbronnego i odartego, by mu przysłał nuncjusza«; podczas gdy niektórzy pałacy prawią już śmieśnie o bliskim nawróceniu się cesarza; wielka nieufność panuje w Watykanie i osoby otaczające ojca świętego nie ludzą się bynajmniej względem rzeczywistych zamiarów Rosyi, podzielać w tej mierze w zwyczajne przytoczone zdanie Piusa IX., który zawołał, iż widzi dobrze iż cesarz chce z niego zbira swęgo uczynić. Tu jeszcze powtórzyć raz muszę w obec niedorzecznych twierdzeń włoskich i niemieckich dzienników, iż papież mianując arcybiskupa warszawskiego nie uczynił żadnej w świecie tranzakcji, i że nie byłby go nigdy potwierdził gdyby nikt inny oprócz p. Kisielewa, co orłym białym wynagrodzony za to został, nie był popierał ks. Felińskiego. Zasługa tej nominacji czyli też odpowiedzialność za nią, ciąży całkiem na Polakach. Stolica apostolska była już uczyniła wybór na stolicę arcybiskupią warszawską w osobie ks. Baranowskiego biskupa lubelskiego, i czekała aby Rosya przedstawiła go do Rzymu, co jednak jak łatwo było przewidzieć, nastąpić nie mogło.

Constitutionnel donosi, że minister wojny w sprawozdaniach miesięcznych od wszystkich dowódców korpusowych otrzymał zaręczenia o najlepszym duchu w armii panującym. La Marmora uchodzący za najlepszego organizatora wojska, chwali rekrutów z południowych prowincji włoskich, łatwo się uczą i chętnie do karności się przyzwyczajają. Ochotnicy i rekruci z roku 1860 są wybornymi żołnierzami pod każdym względem. Dwa lata więc dostateczne były na ich wyćwiczenie.

— Potwierdza się pogłoska o zamianowaniu księcia Kapuy senatorem. Bywa on od kilku dni na rozprawach izb, aby się zapoznać z parlamentaryzmem.

— Wedle wiadomości z różnych stron włoskich, demonstracje na wielkie rozmiary odbywają się wszędzie. Jak się zdaje, chcą Włosi okazać rządowi, że im się nie podoba zatrzymywanie rozwoju jednoty włoskiej. Okrzyki o stolicę w Rzymie nie na rękę są gabinetowi Ricasolego i opozycji parlamentarnej.

Meksyk.

Działania wojenne wyprawy wysłanej do Meksyku przez mocarstwa sprzymierzone, to jest Anglię, Francję i Hiszpanię, ograniczyły się do dnia 3 Stycznia, dokąd sięgają ostatnie wiadomości, na wzięciu portu i miasta Vera-Cruz. Zajęcia tego dokonały, jak wiadomo, same wojska hiszpańskie i ich flota, które naprzód przed innemi sprzymierzonymi do brzegów meksykańskich przybyły. Z krótkich doniesień znany jest czelniek już od dawna ten wypadek w ogólnych zarysach, lecz teraz dopiero urzędowa Gazeta Madrycka ogłosiła raport nadesłany przez jen. Gasset ministrowi wojny. Podamy tu kilka ważniejszych ustępów z tego raportu:

»Dnia 17 Grudnia o świcie, korzystając z spokojnego morza wysadzono na ląd 1800 żołnierzy, a równocześnie ze statków »Isabel« i »Francisco« wysiadły na ląd oddziały piechoty morskiej w Saint-Jean d'Ulloa. Kapitan fregaty Rafael Rodriguez wziął w posiadanie tę warownię. Z uderzeniem dzwonów w południe jener. Gasset rozkazał zatknąć na wałach chorągiew hiszpańską. Załoga złożona z naszej piechoty morskiej, oddała jej cześć. Równocześnie chorągiew hiszpańska zatknęta została na końcu grobli portowej, a statek wojenny »Petrónilla« pozdrowił ją 21 strzałami. Zajęcie tej warowni jest bardzo ważnym wypadkiem z powodu ogromnych zasobów obrony jakimi mogła rozporządzać. Sławna twierdza Saint-Jean d'Ulloa, której umocnienia naprawiono i zwiększono nowymi szańcami, łączącemi ją z okopami miasta, jest warownią silną przez samą swą pozycję i otoczenie licznymi zaspami piaszczystemi, niepozwalającemi przybliżyć się okrętom; wszystko to nakazuje mi mniemać, iż warownia ta powierzona waleczniejszym ludziom, byłaby się dłużej opierała naszym siłom morskim, i dopiero po znacznej stracie mogłaby być zdobytą.

Prócz licznych dział spiszowych, broniących ważniejszych punktów drogi do miasta i prócz 50 dział żelaznych, których nie miano czasu uprowadzić i które znaleźliśmy blisko grobli portowej, w mieście i na pobliskich drogach, zabraliśmy jeszcze w zamku 60 dział lanych w Anglii lub w Belgii, tego samego wagomiaru co nasze działa morskie 80cio, 68, 32 funtowe; nadto trzy moździerze na wyborach lawetach według

